

NYHEDSBREV

Johannes Jørgensen Selskabet

JUNI 2005

3. årg.

Nr. 2

SOMMERMØDE 2005

Sidste års seminar i København under kulturfestivalen Golden Days "Et opgør" viste tydeligt, at der er en udbredt interesse for Johannes Jørgensen også uden for selskabet. Desværre var det nødvendigt at begrænse pladserne, idet Møstings Hus, så fortræffeligt det er til formålet, kun rummer et begrænset antal pladser.

Men den store interesse vakte forhåbninger for fremtiden. Bestyrelsen har derfor indset, at det vil være fremmende for udbredelsen af kendskabet til digterens forfatterskab at holde regelmæssige arrangementer, hvor forskellige har mulighed for at fremlægge nye perspektiver og analyser af Johannes Jørgensens store produktion.

Det er besluttet, at man vil holde et årligt sommermøde,

hvor ikke kun forskere og litteraturer kan komme til orde, men hvor ordet vil være frit for alle, som må have noget på hjerte omkring læsningen af Johannes Jørgensens bøger. Der vil naturligvis blive annonceret et program, men der ud over vil der blive plads for andre relevante indlæg, foruden at der også vil blive kunstneriske indslag.

Da de fleste af selskabets medlemmer bor i København eller hovedstadsområdet, har man fundet det mest praktisk at henlægge sommermødet til hovedstaden. Det er derfor glædeligt, at vi har fået tilsagn fra Frederiksberg kommune om igen at kunne låne Møstings hus til formålet. Arrangementet vil være gratis at deltage i, men man vil kunne købe sandwich og drikkevarer foruden, at der

som sædvanlig vil være en antikvarisk afdeling, hvor selskabets efterhånden righoldige samling af Johannes Jørgensens bøger vil kunne købes til fornuftige priser.

Tilmelding er ikke nødvendig, men hvis man vil have programmet tilsendt, bør man ringe til formanden.

Stig Holsting

SOMMERMØDE 2005

Lørdag den 20. august kl. 12 - ca. 16.
Møstings Hus, Andebakkestien 5, Frederiksberg
Gratis adgang
Sandwich og drikkevarer kan købes.
Antikvarisk salg af Johannes Jørgensens bøger.

MINDEUDSTILLING

I forbindelse med markeringen af Johannes Jørgensens 50 års dødsdag i maj 2006 vil der på Det Kongelige Bibliotek blive arrangeret en mindre udstilling om

digteren og hans forfatterskab. Udstillingen vil samtidig markere overflytningen af Johannes Jørgensens omfattende arkiv fra Svendborg til København.

Selskabets hjemmeside: www.johannesjorgensenselskabet.dk

Johannes Jørgensen Selskabets bestyrelse:

Stig Holsting, Formand, Jagtvej 183 A, 2100 København Ø. Tlf. 87580303

e-post: stig.holsting@mobilixnet.dk

Jørgen Nybo Rasmussen, Næstformand, Svanevej 38, 4000 Roskilde. Tlf. 46753660. e-post: dacia@e-box.dk

Susanna Figgé, Sekretær, Njalsgade 47, 2300 København S. Tlf. 32961083

Henning Fink-Jensen, Kasserer, Krogmosevej 28, 2880 Bagsværd. Tlf. 44448703,

e-post: mail@johannesjorgensenselskabet.dk

Ove Klausen, Ottosminde 2, 8900 Randers Tlf. 86404032. e-post: oklausen@mail.dk

Nyhedsbrevets redaktør. Stig Holsting

REJSE TIL ASSISI 2006

29. maj 2006 er det 50 år siden Johannes Jørgensens døde, og det vil blive markeret på forskellig vis.

Men allerede nu gør vi opmærksom på, at Johannes Jørgensen Selskabet har planer om at arrangere en rejse til Assisi, hvor digteren som bekendt havde sit hjem i 38 år.

Da vi ved, at der vil være stor interesse for deltagelse, vil vi bede interesserede om allerede nu at give til kende, hvis man vil med. Det eneste vi kan oplyse om nu er, at det bliver i september måned og at der efter al sandsynlighed vil blive tale om en eller anden form for fællesmarkering sammen med Assisi by.

Da Assisi, den hellig Frans og Johannes Jørgensen er særdeles forbundne kar, vil turen naturligvis komme til at stå i lyset af denne treklang. Andet ville nok være forkert. Dette sagt for at markere rejsens karakter af en kombination af pilgrimsrejse og kulturel rejse i Johannes Jørgensens spor.

Pris, indkvarteringsform og dato kan vi altså endnu ikke oplyse om, men at der kun vil blive plads for 25-30 rejsedeltagere står dog fast.

Tilmelding kan ske ved henvendelse til formanden.

NYT FRA SVENDBORG

Fra sommerferien vil man forsøge at udvide åbningstiden i mindestuerne i Svendborg. Se nærmere på Svendborg bys hjemmeside.

"MYSTIKEREN" JOHANNES JØRGENSEN?

En organisation "Centergruppen for Esoterisk filosofi, Psykiatri & Sociologi" har købt lokalerne i TÅRNETS kælderetage. De har bemærket den opsatte mindetavle for Johannes Jørgensen og fandt derved et "tegn" på samhørighed med forfatteren, som de i deres blad *MANAS* benævner som "en af Danmarks måske største, men relativt ukendte, mystikere". Pladsen her giver ikke mulighed for at fundere dybere over dette udsagn, for hvad er en "mystiker" i virkeligheden? Johannes Jørgensen ville ikke være i tvivl om svaret, for han har i sin litteratur beskæftiget sig indgående med mange mystikere. Men mystiker og mystisk er ikke nødvendigvis forbundne begreber. I et senere nummer af Nyhedsbrevet vil vi imidlertid beskæftige os nærmere med emnet.

SH

MERE TÅRN

Da der ikke er almindelig adgang til tårnet på Kastanievej på Frederiksberg, er det nok de færreste, som har haft mulighed for at nyde udsynet derfra over de omliggende villahaver. Det er – næsten – den samme udsigt, som de unge litterater har haft, når de stod der oppe og anskuede verden på deres egne præmisser. De høje huse angiver Bülowvej og i horisonten ses Frederiksberg rådhusårn som naturligvis ikke lå der i 1890-erne. De nærmeste kviste nedenfor til højre angiver lejligheden, som familien Jørgensen beboede.

(Tekst og fot. S.H.)

JOHANNES JØRGENSENS VÆRSTE FJENDE

af
Jørgen Nybo Rasmussen

Enhver, der kender historien om Johannes Jørgensens konversion, hvordan han blev katolik, ved hvor svært det blev for ham. Hårdt måtte han gøre op med sin ungdoms frisindede naturalisme, og til gengæld opleve, at datidens kulturelite vendte sig imod ham. Det var ikke blot Viggo og Ingeborg Stuckenberg, der tog en bitter afsked med ham, Georg Brandes, som han engang havde beundret og som havde støttet ham, endte med hånligt at kalde ham en "lille pervers renegat" (frafalden). Også efter konversionen måtte Johannes Jørgensen gang på gang kæmpe imod de samme gamle fristelser, både kødets og åndens, der ligesom ville trække ham tilbage til den verden, han havde forladt. Det var jo naturromantikken, der havde inspireret ham til nogle af hans skønneste ungdomsdigte; men den blev nu til en fristelse, som han måtte bekæmpe. Han var jo ikke mere panteist, men en kristen, for hvem naturen er Guds skabning, men ikke i sig selv guddommelig eller af absolut værdi. Først med tiden formåede han med Guds hjælp at "kristne" sit eget digterkald.

Hans største modstander i kampen for at blive en virkelig kristen var dog hverken fortidens ideologier eller forladte venner. Hovedfjenden var og blev ikke noget andet end hans eget Jeg! Ikke blot i "Mit livs Legende", men overalt i forfatterskabet dukker dette tema op. Og det er måske heri, i den stadig på ny skildrede kamp med sig selv, Johannes Jørgensen når sin største alvor og dybde.

I biografien om "Charles de Foucauld" fra 1934, en af de største Kristi Efterfølgere i den moderne verden, hvis betydning Johannes Jørgensen var en af de første til at erkende, finder det udtryk i følgende anekdote: "En berømt opdagelsesrejsende blev engang spurgt, hvad han egentlig tog sig for de lange ensomme aftener i ørkenen og på stepperne? Han skal have svaret: "Jeg gjorde bekendtskab med mig selv. Og det var ikke noget hyggeligt bekendtskab." - Under selve sin optagelse i den katolske kirke, i Jesu Hjerter Kirke 16. febr. 1896 blev Johannes Jørgensen angrebet af den frygteligste tvivl. Men te han virkelig det, han nu stod og bekendte sig til, ærligt? Var

han ikke snarere den værste hykler og løgner? I årevis måtte han kæmpe med tanken om, at han var en så håbløs synder, at kun fortabelsen ventede ham. Et højdepunkt nåede denne indre kamp under febersynerne i Assisi i efteråret 1899, der er intet mindre end rystende læsning.

Er nu Johannes Jørgensens konklusion, at man skal undgå disse indre opgør som blot sygelige skrumpel? Uanset at noget måske kan forklares som et psykologisk udtryk for melankolske anlæg, så stikker den rette forståelse dybere. Johannes Jørgensen så heri en religiøs nødvendighed, Guds vej

til renselse aflivet. Opgør med ens eget Jeg er en forudsætning for at nå frem til en renere tro og en ægte kristen livsførelse. "Fornægt dig selv, tag dit kors op og følg mig", sagde jo Mesteren selv. I hver af de helgenbiografier, Johannes Jørgensen skrev, viste han eksempler herpå, og han undtog aldrig sig selv fra denne lære. Det er måske netop dette, der gør, at Johannes Jørgensens forfatterskab ikke blot indeholder et skønt sprog og megen lærd kirkehistorie, men udtrykker en personlig kristen livsvisdom, der har bud til søgende og stræbende mennesker til alle tider

VENSKAB og OPGØR

af

Gunnar Martin Nielsen

I Mit Livs Legende har Johannes Jørgensen skildret sit varme fællesskab med Viggo og Ingeborg Stuckenberg og Sophus Claussen fra omkring midten af 1880 til dets opløsning i 1896. Hans beretning knyttet sammen med de andres breve og digte er en bevægende fortælling om fire begavede unge mennesker der mødtes i København og blev venner. De skulle studere ved universitetet, men der kom hurtigt slinger i de-

res målretning. Tre af dem var sig allerede bevidste som lyrikere og velskrivende prosaister, mens Ingeborg forsøgte uden at blive opmuntret. Hun kom til at gøre sig stærkest gældende som muse og, for at citere Johannes Jørgensen, 'Præstinde for den hellige Ild i vore Sjæle.'

Denne ild var tændt af 'det moderne gennembrud' med Georg Brandes som den ledende skikkelse. Fra Frankrig og Tyskland

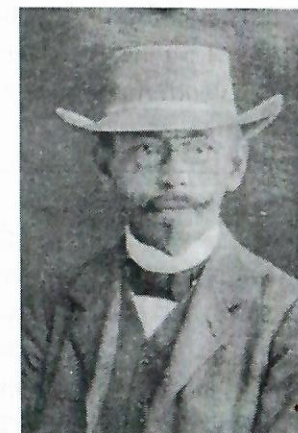
havde han ført en ny ideologi ind i det danske miljø. Begeistrede unge, også de fire venner, tilsluttede sig frigørelsen fra borgerskabets moral og den traditionelle kristendom. Ifølge Nietzsche, som Brandes pegede på, var Gud død, og overmennesket kunne betragte sig selv som guddommeligt. Det var netop senere Ingeborg Stuckenbergs bebrejdelse mod Johannes Jørgensen, at han søgte efter andre guder end sig selv.

Den unge Sophus Claussen

Min bog VENSKAB OG OPGØR handler om de gode dage i dette tætte venskab, men især om forløbet frem til og efter dets forlis. Mens krisen mellem Stuckenbergs og Johannes Jørgensen endnu var åben for debat, skrev Vig-

go sit lange digt Bekendelse, der indledes med intet mindre end en kærlighedserklæring til Johannes, hvorefter digteren så redeligt udtrykker sin deistiske/panteistiske tro. De to fortsætter en tid med at brevveksle, men de kan efterhånden ikke mere råbe hinanden op. Johannes Jørgensen ønsker dog at føre samtalen videre. Det er Ingeborgs ansvar, at den ophører. Hun og Viggo nægter at modtage flere henvendelser

Den unge Johannes Jørgensen

fra en mand der betragtes som 'vendekåbe' og forræder mod tidens evangelium. Lidt udenfor denne strid står Sophus Claussen afventende med vilje til at se, hvad der mon sker med vennen Johannes.

Den unge Viggo Stuckenberg

Min bog er et forsøg på at se dette opgør med forståelse for de implicerede holdninger og forudsætninger. 'Det moderne gennembrud', en åndsretning der roste sig af at ville frisætte mennesker, og som har strakt sin virkning helt ind i vor egen tid, bærer desværre på en kerne af totalitarisme. Den tåler

Gunnar Martin Nielsen

er forfatter til en række bøger, hvis titler og emner præsenteres nedenfor. Bogen "VENSKAB OG OPGØR", hvis emneindhold Gunnar Martin Nielsen præsenterer i ovenstående, vil blive mere udførligt omtalt i et senere nummer af Nyhedsbrevet, når den er udkommet.

ikke afvigelser. Johannes Jørgensen erfarede, at man ikke ville respektere hans overbevisning, og han udtrykte det meget enkelt med en strofe i sin digtkrans Julens Stjerne:

Og Venner maa du slippe
- de gaar en anden vej –
og miste Navn og Ære...
Hold ud og opgiv ej!

Han blev en uønsket person i det dominerende danske miljø, men mest ondt gjorde savnet af de nære venner. I de mange år efter deres død kredsede Johannes Jørgensen jo i sin udlændighed tilbage mod det tabte. Han blev så meget ældre end de tre, hvis videre tilværelse bogen beretter om.

Sophus Claussens modning som menneske og digter, Viggo Stuckenbergs forladthed og Ingeborgs forgæves søgen efter en ny lykke.

Debuterede som 18-årig med "Anton Berntsen og hans jydsk Digting."

Følgende undervisningsbøger:

"Møde med store

Religioner" (Gjellerup)

"Nyreligiøse Bevægelser",

"Nyreligiøse Idéer",

"Tror på..." (om trosbekendelsen), alle Gyldendal.

"Meditation med åbne Øjne" (kristen

meditation) hos Gad.

"Med romersk Flip" (selvbiografisk) hos L&R.

"Broder Æsel", roman om Frans af Assisi.

"Feberbugten", en Afrika-roman, begge Forlaget Hovedland. Senest i 1992.

"Angelico i Cortona", digtsamling udgivet af Poul Kristensen.

DIGTERVENNER

Dette nummer af Nyhedsbrevet er tematisk præget en del af forholdet mellem digtervennerne Sophus Claussen, Johannes Jørgensen og Viggo Stuckenberg. Det er et emne, som de selv kredsede om livet igennem – mere eller mindre. Viggo Stuckenbergs tidlige død hindrede ham så at sige i at følge emnet til dørs, men forholdet til især Johannes Jørgensen prægede ham ikke desto mindre resten af hans dage. Den digtcyklus, som han skrev i 1896 under titlen "En smule Trosbekendelse", og som han tilegnede ungdomsvennen, blev offentliggjort i "Tilskueren" samme år, er et forsøg på at få rede på den uundgåelige konflikt mellem de to tidligere så nære venner. Til forskel fra hans hustru Ingeborgs voldsomme og synes man noget

eksalterede reaktion overfor Johannes "faneflugt", søgte Viggo at argumentere sig ud af forholdet.

Forholdet mellem Johannes og den mere jævnaldrende Sophus artede sig nok stundom lidt voldsomt, men det førte aldrig til et egentlig brud, snarere ebbede deres fælles tilbøjeligheder langsomt ud. De talte simpelt hen ikke mere det samme sprog. Deres brevveksling, som i aftagende intensitet fortsatte næsten til Claussens død i 1931, vidner om to søgende sjæle der dog søger noget forskelligt.

Tilbage står imidlertid, at dansk digtning vandt stort ved deres fælles digteriske ungdomssværmerier og opgør med naturalismens åndsløshed.

SH.

JOHANNES JØRGENSEN OG SOPHUS CLAUSSEN I RUNDETAARN

af

Maria Alster

En musisk dialog ved Chili Turèll og Stig Holsting.
Musik ved Mathias From.

Det er ikke nyt for venner af Johannes Jørgensen, at Sophus Claussen hørte til den kreds af unge digtervenner, der sammen prægede 1890ernes opbrud fra den brandesianske naturalisme til den nye kunstneriske retning, der blev kendt som symbolismen. Begge var blevet dybt utilfredse med naturalismens forfladigelse af litteraturen, ja af hele livsanskuelsen. De ville ikke nøjes med nøgternt at "fotografere" realiteterne. Det var dem ikke nok at skildre naturen og menneskelivet, som de er. De søgte en dybere sammenhæng, en mening med det hele. Men hvad der fandtes bag de ydre fænomener, som man iagttog, kunne netop ikke udtrykkes direkte, men kun "symbolsk". Heri bestod kunstens særlige opgave, digtningens såvel som billedkunstens.

Af tidsskriftet "Taarnet" ses, at Jørgensen og Claussen længe kunne samarbejde om dette opbrud.

Men i løbet af året 1894 viste der sig et skisma mellem dem, og de gik hver sin vej i deres søgen efter den bag naturen skjulte sammenhæng. Deres digte, og indbyrdes brevveksling bevidner dette sjælelige drama, som det efterhånden udviklede sig. Lidt kort kan man udtrykke det således, at for Sophus Claussen gav Eros, den jordiske kærlighed mellem mand og kvinde, livets dets sande mening, mens for Johannes Jørgensen Caritas, kærligheden til Gud i kristen betydning, der senere førte til overgangen til den katolske tro, blev løsningen på tilværelsens gåde.

Ved symposiet i Møstings Hus sidste efterår havde Johannes Jørgensen Selskabets formand Stig Holsting formået skuespilleren Chili Turèll til at medvirke som oplæser af nogle digte. Dette lykkedes så godt, at det kaldte på en fortsættelse. De to fik da den ide at belyse det personlige og kunstneriske drama, som udviklede sig mellem Johs. Jørgensen og Sophus Claussen, under en ny og original form.

Resultatet kunne vi opleve om aftenen den 7. april i Trinitatis Kirkeloft, hvortil der jo er adgang gennem Rundetaarn. Forestillingen blev kaldt "I al venskabelighed". Det var en dialog mellem Stig Holsting som Johannes Jørgensen og Chili Turèll som Sophus Claussen, mens de på skift var "fortæller" af den forbindende tekst. Dialogen blev ledsaget af Mathias Froms dæmpede, virkningsfulde guitarstil.

Uden at følge en strengt kronologisk orden - man indledte med højdepunktet: de to digtervenners opgør i Rapallo i juli 1894 - var dialogen sammensat af tekster, hentet fra deres digte, erindringer og især deres livlige brevveksling. Det meste blev oplæst eller deklameret, men enkelte tekster også sunget. Det blev en smuk og gribende oplevelse, der virkelig genkaldte disse to begavede digteres psyke, venskab og livsholdninger, udtrykt i deres eget formfuldendte sprog.

I vore nationale "kanon"-tider kan man kun ønske, at disse to danske digteres bidrag til vor litteratur og vores åndshistorie blev mere kendt og værdsat. Desværre er måske netop deres høje sproglige standard et problem. Kan og vil dagens unge generation lytte til tekster, der afviger så meget fra nutidens korte og pågående stil? Men hvis denne indre blokering overvindes, vil man opdage, hvor aktuelle, ja evig gyldige de livsspørgsmål er, som optog disse to danske digtere.

Forestillingen fortjener at blive kendt af mange andre end publikum i Rundetaarn denne ene april aften. Skulle man - i eller udenfor Johannes Jørgensens Selskabets rammer - ønske at opleve den og kender man en kreds, der har passende rammer, så kan aftale om en gentagelse af "I al venskabelighed" sikkert træffes med selskabets formand, Stig Holsting.

JOHANNES JØRGENSEN SELSKABETS REGNSKAB FOR 2003-04

Da ikke alle Johannes Jørgensen Selskabets medlemmer var til stede ved sidste generalforsamling, finder bestyrelsen det betimeligt at offentliggøre selskabets regnskaber i Nyhedsbrevet, hvilket hermed er gjort på omstændede side. Det skal bemærkes, at den nævnte mindeplade er den, som i september sidste år blev opsat på tårnet på ejendommen Kastanievej/H.C. Ørstedesvej på Frederiksberg.

Johannes Jørgensen Selskabet
Regnskab for perioden 1/10-2003 til 30/9-2004

<u>Indtægter</u>	<u>kr</u>
Kontingent fra medlemmer	14.325
Frivillige bidrag til selskabets drift	825
Frivillige bidrag til mindeplade	9.700
Rente af indestående i bank	2
Indtægter i alt	<u>24.852</u>

<u>Udgifter</u>	<u>kr</u>
Bestyrelsen - rejseudgifter	4.914
Administration	2.256
Nyhedsbrev	2.794
Arrangementer	3.949
Hensættelse til opsætning af mindeplade ..	9.700
Udgifter i alt	<u>23.613</u>

Overført til næste års regnskab 1.239